Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 34 (572) Неділя, дня 31. серпня 1930. Рік XII.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС" Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно 5·50 зол., піврічно 3 зол., чвертьрічно Для Чехії на рік — 72 к. ч., 1/2 — 40 к. ч., 1/4 — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, 1/2 — 35 ф., 1/4 — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, 1/2 — 6 мк., 1/4 — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, 1/2 — 50 б. ф. 1/4 — 30 б. ф. Для Америки 2 1/2 ам. долярів річно.

Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошно. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.

Редактор приймає щодня від год. 11—1.

Київ був і буде наш!

(З приводу здобуття Київа дня 30. серпня 1919 року).

Після відвороту Української Галицької Армії за Збруч 16. липня 1919 року, сили обидвох українських армій зосереджено на московсько-большевицькому фронті. Скровавлені в нерівних боях на польському і московському фронтах, обдерті, двигаючи тяжкий хрест невдач, обидві армії заховали в собі і виявили подивугідну міць духа, дисциплінованість та боєздатність. Перед обидвома арміями станула конечність, завдання і мета здобуття Столиці Соборної України. Се була власне та ідея, що гнала здесятковану і скровавлену в тяжких боях зєдинену українську Армію на нові великі жертви для українського Київа.

Наче филя повені котився фронт зєдинених українських Армій в напрямку Столиці, змітаючи московсько-большевицькі позиції, зриваючи, здавалося, усі мости, що могли вязати Столицю Соборної України та українську визвольну ідею з її окупантами і катами.

"Дня 30 серпня 1919 року центральна ґрупа зєдинених Армій, після впертого бою проломила в районі Білгородки ворожі позиції і біля 8 год. вечера здобула Київ. Ворог потерпів великі втрати. Богато полонених впало в наші руки. Вогнеприпасу та ріжного майна здобуто стільки, що вистарчилоб на заосмотрення усього нашого війська. — Мети досягнено. Столиця Соборної України в руках нашого війська. Обєднані Українські Армії своєю кровію визволили Київ. На правому крилі Наддніпрянська Армія розгромила Вапнярську ворожу ґрупу і провела новий маневр для знищення 47-ої і 58-ої ворожих дивізій та прямувала на Бірзулу. На побережі Чорного Моря вже не було червоних. Здобувши Київ, у вищого командування звільнялися значні сили і можливо було вжити їх на поміч Наддніпрянський Армії. — Перед нами відкрились великі і широкі перспективи. Але..." (Ґен. М. Капустянський: "Похід українських Армій на Київ-Одесу. в 1919 році". Часть III.)

Але трафилося так, що чорносотенна московська армія ґен. Денікіна, що в одночас з Українськими Арміями підняла була похід проти большевиків підійшла була дня 31. серпня до Київа з лівого берега Дніпра. Згідно з наказами українського військового командування, щоби московську денікінську армію вважати тимчасовими союзниками, українська залога Київа не спинювала Денікінців при переході ними Дніпра. Діставшись до Київа, Денікінці підняли несподівано вуличну стрілянину, серед якої українська залога Київа частинно цофнулася зі Столиці, а частинно попала в московський полон.

Так зачалася ця історична дія, яка перемінила дні великої радости в тяжкий смуток, сіючи зерна глибокої зневіри, затьмарила ті великі і широкі перспективи, що розгортались перед українськими арміями в звязку зі здобуттям Столиці Соборної України, поклалась зловіщою тінею на душу Стрілецтва і на той опромінений Його надіями шлях, що вів через вільний Київ на Захід. Після згаданої київської події дня 31. серпня зачався загальний відворот обидвох армій на усіх фронтах, зачалася демобілізація армії не лише фізична, але, що найстрашніще, духова. Все що наступило потім було лише послідовністю заломання духа Армії.

Коли сьогодня, з нагоди одинайцятої річниці здобуття Київа, шукатимемо за причинами наших успіхів та невдач, то мусимо ствердити, що ми перемагали доти і тоді, доки і коли ми були рішені і здібні вважати нашу ідею — ідеєю наскрізь революційною і з цього були спосібні витягали для себе усі висновки. Революційність нашої ідеї вимагала і вимагає нашого неприєднаного відношення до тих чужих ідей яких шляхи йшли безпосередно чи посередно до нашої Столиці з метою її опанования. Революційність нашої ідеї виключає можливість існування на наших землях, навіть в характері гостя, іншої державницької ідеї опріч нашої. Революційність нашої ідеї виключає якіб це не було союзи з тими ідеями яких цілі суперечать нашим. А такими ідеями, *коли йде мова про київські події 1919 року*, була не лише московсько-большевицька ідея, але в однаковій мірі ідея московсько-чорносотенна. Цього ще не розуміли тоді, в 1919 році, передовсім старші Галичане, *коли ходить про відношення до Москви*, але це розуміють сьогодня молоді Галичане і молоді Наддніпрянці. І власне сьогодня зі свідомости про це родиться залізна воля, віра і певність, що *Київ мусить бути і буде наш.*

До рідного села.

На Підкарпаттю в повіті Березівськім є велике і старе, ще з 1388 р. польське село Гачів. Малоземельні селяне посилають звідти масово своїх дітей до шкіл і сьогодні є вже ок. 254 осіб зі села, які покінчили середні або вищі школи.

В 1900 р. гурток інтеліґенції, що вийшли з Гачева постановили в означеному часі зїхатися в свойому рідному селі. У липні 1900 р. зїхалося туди 37 хлопських синів з Гачева, котрі покінчили студії і займали вже становища в ріжних місцях краю. Такі зїзди відбулися потому в 1910 і 1920 р., а четвертий зїзд відбувся оце недавно в днях 26—28 липня ц. р.

Спершу ці зїзди мали характер товариських сходин. Потому вже зчасу зїзду в 1910 р. товариський зїзд перемінився на наради над культурним і господарським піднеснням рідного села. Створено окремий зїздовий, але постійний комітет, який разом з громадською управою має дбати про потреби села. Зібрано гроші і ще до війни почали Гачівці будувати нову школу, підготовляти будову народнього дому, суду і т. д. Цю працю продовжують вони і по війні.

На останній зїзд прибуло до Гачева 119 осіб. Всі вони вийшли з цього села, покінчили середні й високі школи і займають сьогодні нераз і високі становища у своїй суспільності. Є між ними і церковні достойники, і високі військові старшини, вчителі, судді, редактори, інжінери і т. д. Приїхала на зїзд навіть жінка одного нотаря зі Зєдинених Держав Америки і привезла сина, щоби пізнав рідне село своєї матері. Зїзд відбувався три дні. Учасники зїзду вислухали рефератів „Про історію Гачева", „Де пробувають і що роблять Гачівці" і „Про господарське положення Гачева". Третього дня пішли учасники зїзду на гроби своїх найблищих, на цвинтар, що збирає їх батьків від 600 літ.

По нарадах учасники пробували між своїми рідними. У всіх односельчан слідно гордість, охоту вибитися, хати їх гарні й богаті. По хатах чисто, квіти і вишивані народні строї. І мають чого Гачівці бути гордими і випихати своїх дітей у світ. Бож не покидають села їхні діти, не забувають його, — вертають постійно і мають велике почуття свойого походження і чести, або як казав один з учасників цьогорічного зїзду:

„Не було й нема серед нас ґеніїв. Але були і є люде праці і люде чести. Ніодин з нас — за нашої памяти — не сплямився в громадській службі якимнебудь проступком, ніодин з нас не покинув віри своїх батьків, ніодин з нас не служив ворогам батьківщини. Сповняли ми свої обовязки чесно і совісно. Оце наше вірую — оце ціль наша по кінець наших днів".

Читаю описи цьогорічного зїзду Гачівців і думаю про нашу дійсність. Були і є в нас села, які видали десятки, а то й сотки інтеліґенції. З останнього нераз стягався селянин чи сільський інтеліґент, щоб випхати дітей „в люде". А вони поки молодші той памятали село. А потім розбрилися. Де і хто памятає, щоб до наших свідомих сіл Тернопільщини, Рогатинщини, Підкарпаття чи інших повітів вертали по літах ці, що їх сила землі двигнула в гору? Коли памятали ці інтеліґенти про рідне село, про те, що треба дати йому, як вже не поміч до дальшого розвитку так хоч бодай дрібку гордости, що його сини вийшли таки в люде і не кинули віри своїх батьків, заповітів землі.

За приміром Гачева пішли також й інші польські села. Бачимо і в нас слабі спроби зїздів сільської інтеліґенції. От хочби в липні ц. р. відбулися в Кобиловолоках теребовельського повіту сходини 24 інтеліґентів (ок), які приїхали на ферії до рідного села. Але немає в цих спробах розуміння справдішних завдань таких зїздів, схоплення сутніх моментів традиції, звязку з рідними — цими, що живуть і тими, що померли.

Може призадумаються над цим всім наші інтеліґенти. Всіж вони майже вийшли зі сіл. Може підуть за добрим приміром польської гачівської інтеліґенції і дадуть своїм селам більше гордости і свідомости власної вартости, допоможуть в дальшому розвиткові села і звяжуть з дійсним життям загал нашої інтеліґенції так дуже у своїй більшости відірваний від цього життя.

Може тоді українська сільська інтеліґенція виробить в себе почуття своєї старої суворої чести і потрафить сформулувати таке горде громадське „вірую", як його сформулували Гачівці.

Богдан Кравців.

Духовенство і його державо-творче завдання.

(Докінчення).

Церква все була у нас на Західних Землях заховавчим чинником, що врятував українську націю від повного політичного знищення. Таким чинником — на нашу думку — мусить бути українська католицька церква і сьогодні, в час ворожого наступу на всі ділянки нашого життя, між іншими й на церковну.

Впарі з тим духовенство мусить стати в нас сильним орґанізаційно й морально й більше поступовим громадським елементом. Великим приміром може бути тут західне католицтво, його духовенство і чернечі чини які суперничають, а то й перевищають світських людей не тільки в громадському життю, але навіть у ділянці стислих наук, хоч і виходять все з основ і заложень вчення католицької церкви.

Перед нами як частиною нації завдання державного будівництва. Про ролю національної церкви в цьому будівництві говорити не будемо. Але треба зазначити, що українську державність ми творимо вже сьогодні, розбудовуючи національне життя на всіх ділянках. І вже сьогодні духовенство, як виконуюча сила Церкви мусить освідомити собі ясно й виразно, свою ролю в державному будівництві, *свої шляхи та цілі*, які не можуть іти в розріз з нашими національно-визвольними і державнотворчими змаганнями.

В сучасних обставинах на Північно-західних Землях маємо дві Церкви: православну й католицьку. Перша з них ще й досі змагається зі залишками своєї залежности від Москви, підпадаючи одночасно під вплив польського уряду, а її вірні — українське населення Північно-зах. Земель почали вже боротьбу з російським духом і вихованням православного духовенства та ієрархією за український національний характер православної церкви. Українська католицька Церква Західних Земель — тісно звязана з їх національним розвитком і сильна традиціями звязків зі Заходом — переходить процес внутрішного оформлювання своїх сил та кристалізації своїх шляхів та ідей.

Національне післанництво обох церков одно: там на північних землях православна церква мусить вернути до свого українського духа й форми, зрости орґанізаційно й морально в силу, щоби протиставитися і напорові польського католицизму і розкладовій акції сект; тут українська католицька церква мусить заховати свій національний окремішний характер, своєю внутрішною моральною силою і звязками з католицьким заходом стануги до суперництва з польським клером.

Збереження нашого стану посідання та розбудова нашого життя *під кутом бачення ідеї визволення* — це добре право як рівно добрий обовязок українського так католицького як і православного духовенства. Виконання цих завдань які стоять перед духовенством є можливі лише при його активізації та усвідомленню його ролі в здійснюванню ідеї визволення.

Інж. М. СЦІБОРСЬКИЙ.

Націоналізм і жидівство.

В загальне питання меншостевої політики на Україні входить і питання відношення майбутньої національної влади до жидівства, проблем складний, гострий і заплутаний...

Але не помилимося, коли ствердимо, що більшість наших партій як в своїх програмах, так і в своїй практичній політиці не звертають на його належної уваги, залишаючи зясовування його на майбутнє. Щоправда, в більшости партійних програмів знаходимо згадку про так зв. „меншостеву політику", з загального напрямку якої можна собі скласти приблизну уяву і про методи, що мають бути застосовані і до жидівської меншости на Україні.

Одначе це не є вистарчаючим для того, щоб можна було уважати жидівське питання вирішеним остаточно і на основі цих рішень виробити ті практичні рецепти, які влада мусітиме застосовувати до цього роду національних меншостей на українських землях.

Необхідно визнати що і табор Українських Націоналістів приймаючи засадничу плятформу своєї політики й тактики, з неналежною увагою поставився до зазначеного питання. З програми націоналістів можна зробити приблизно такий висновок, що в майбутньому державна влада на Україні означуватиме своє відношення цих останніх до української державности, себто степень льояльности та позитивної активности цих меншостей в процесі державного будівництва определюватимуть зміст тих законодавчих норм та заходів, які застосовуватиме до них державна влада.

Не має мови, що такий схематичний підхід до меншостевого питання, а зокрема до жидівського питання, властиво не залишив для Проводу Укр. Націоналістів жадних означених директив

Sygn. III. 1|Pr. 35|30|2. Wyciąg z Dziennika ogólnego posiedzenia Sądu okręgowego w Przemyślu z dnia 16. sierpnia 1930 r. Nr. 104. — W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Sąd okręgowy w Przemyślu jako Trybunał dla spraw prasowych, na posiedzeniu niejawnem dnia 16. sierpnia 1930 po wysłuchaniu Prokuratora okręgowego, na mocy §§ 489 i 493 ust. p. k. z r. 1873 orzekł: 1) że treść artykułu umieszczonego w Nr. 32 wychodzącego w Przemyślu czasopisma perjodycznego „Ukraińskij Hołos" p. t. „Za zemlju i władu" od słów **„Selańska rewolucja"** do słów **„Za zemju i władu"**, treść artykułu p. t. „Samowola Policji" od słów „Chronika wypadków" do słów „podibni wypadki", treść artykułu p. t. „Szczo czuwaty w świti" od słów „A wsiż znajut" do słów „własni urjady" zawiera ad 1) znamiona występku z § 302 u. k. ad 2) przekroczenia z § 308 u. k. i § 491, 493 u. k. i art. V. ust. 3 ustawy z 17. XII. 1862 Nr. 8|63 Dzup, ad 3) przekroczeniaz z § 308 u. k. — 2) konfiskatę powyższego numeru czasopisma „Ukraińskij Hołos" jako usprawiedliwioną zatwierdza się. 3) że rozpowszechnianie rzeczonych artykułów jest wzbronione. Zarazem poleca się Redakcji czasopisma „Ukraińskij Hołos" by po myśli § 20 ust. pras. z dn. 17 XII. 1862 Nr. 6 Dz. ust. państw. austr. z r. 1863 treść tego orzeczenia — bez powodów — na pierwszej stronie najbliższego numeru swego czasopisma bezpłatnie umieściła. — Baldini m. p. — Za zgodność: Sidorski.

ПАМЯТАЙТЕ ПРО РІДНУ ШКОЛУ!

на підставі яких можна булоб виробльовати і відповідну тактику.

Метою цієї статі є проаналізувати жидівське питання на Україні, зважити його питомий тягар, опреділити ті позитивні і негативні моменти, які звязані з самим фактом існування жидівства на українських землях та накреслити ті напрямні, на яких ми мали би будувати свою дальшу практичну політику по відношенню до жидівства. Це послужилоб початковою осноною для дальших студій жидівського питання.

Перед тим, як приступити до обговорення жидівського питання насамперед зазначимо, що механічне включення його до загальної меншостевої політики на Україні і взагалі спроба побудувати цю політику на однакових засадах, не діференціюючи окремих складників цих меншостей по (національностях) москалі, поляки, жиди, німці і тд. є помилкою і то такою, яка заховує в собі багато небезпек для нормального розвитку української державности. Це тому, що ці складники загальної маси меншостей різко відмінні і по своїй пропорційній кількости до інших і степенем своєї політичної та суспільно-господарської ваги та, нарешті, характером свойого засадничого відношення до національного відродження. Лише детальний розгляд цих специфичних ознак і тенденцій ріжного роду національних меншостей, аж до опреділення їхнього духово-психольоґічного наставлення до України дасть нам можність створити ясний образ нашої меншостевої політики.

Не маючи на меті в цій статті трактувати про зміст цієї політики в цілому — всеж висловлюємо переконання, що вона з меминучістю мусить бути в майбутньому специфікована і мати ріжного роду рецепти до ріжного роду меншостей. Також вважаємо за належне застерегтись від тенденцій базувати цю політику лише на заялозених засадах демоліберальстичного та „гуманітарного“ доктринерства, або лише на підставі емотивних почувань, виплеканих атмосферою боротьби, антаґонізмів та взаїмного незрозуміння. Перенесення центру на один з цих бігунів загрожує великими тертями та ускладненнями...

Натомісць єдиним дороговказом у відшуканні шляхів відношення державної влади до меншостей, має бути засада: нормальне співжиття суспільства та його окремих національних складників і співпраці всіх, на благо Української Державности.

Ті меншости, які стануть на шлях цих засад, є в праві очікувати від влади всебічної підтримки... Тих же, хто схоче шкодити реалізації ціх засад — мусить спинити тверда, владна, караюча рука державного закону...

* * *

Ми допустилибся найбільшої нещирости, колиб хтіли заховати той факт, що відношення переважаючої частини української суспільности до жидівства є н е ґ а т и в н е.

Це так! ...Неґативне, часто-густо вороже ставлення до жидів має масовий характер в українській дійсности і в цім пункті дивно сходяться зі собою погляди й почування як наших масових елементів, так і провідних верств, політичних партій і тд.

Бажання належно зясувати причини цього відношення до жидів змусилоб нас зробити дуже далеку мандрівку в глибини історії, проаналізувати ті одвічні суспільні, господарські і політико-національні умови, серед яких проходило співжиття українства і жидівства на наших землях, і там власне шукати первопочатків антаґонізмів, що виказують свій вплив і діяння по сьогодняшній день. Зараз обмежимось твердженням, що (на нашу думку — в супереч тенденціям самих жидів пояснити ворожнечу до них з боку, мас реакціоністю цих останніх —) оформлення цих почувань до жидівства попереджували як раз ці історичні умови, які накинули жидівству відповідну суспільно-господарську функцію, в своїй основі заперечуючу інтереси українських мас.

Звідсіля знайшли собі початок противенства релиґійні, расово національні і, нарешті, політичні, які міцною базою для себе мають психольоґічне та духово-емотивне сприяюче наставлення.

Такий підхід до розгляду справи в історичному аспекті має не лише теоретичний інтерес... Він з очевидністю вказує на те, що сучасні анормальности в українсько-жидівських відносинах мають не штучний характер, — створений лише діланням побічних факторів (аґітація, руїнницькі тенденції мас, неналежний вплив влади, тощо) — але що вони є свойого рода закономірною і льоґічною консеквенцією цілого довгого попереднього історичного процесу.

Таке розуміння дасть можність краще збагнути і сучасні розходження та внести відповідні корективи, користні для обидвох сторін — українства та жидівства.

Сучасні тертя та несприяюче ставлення українського суспільства до жидів опираються на кількох основних моментах. Це: 1) психольоґічна неприязнь, створена як вказувалося, історичними умовами та відмежованим положенням жидівства від інших ґруп населення, поруч з захованням серед його маси мало симпатичних для християнського світогляду рис релиґійного фанатизму, 2) так зв. „кагальна“ повязаність жидів, що витворювала з них „державу в державі“, своєкористне відношення до чужих расово-релиґійних ґруп, яке часто-густо набирало форм хижацької безоглядности (лихварство, нахил до комерційного та ділового обману, жорстокість у використовуванню необережного „ґоя“), та скрайній матеріялізм, безконечно чужий українській натурі, 3) Неприєднане ставлення суспільства до того факту, що жидівство в своїй масі захоплювало в свої руки переважну частину торговельного обороту, поруч зі стремлінням одержувати найлегші, нетрудові зиски та уникати інших більш тяжких продукційних функцій в суспільстві (зникаюча меншість жидів в хліборобстві, фабричній продукції, тощо).

Революція на Сході Европи та визвольна боротьба щебільш зміцнили вороже ставлення до жидів. Останні масово кинулися у вир революційної боротьби і в процесі визвольних змагань українства за свою незалежність заняли позицію виразної орієнтації на Москву, з її імперіялістичними та централістичними тенденціями. Ця остання обставина в значній мірі спричинила глибокопомилкову погромницьку акцію, що мала місце на Україні в період 1919 - 20 р. р.

Нарешті вбиство Бл. Памяти С. В. Петлюри, судовий процес в Парижі і та фатальна позиція, яку в звязку з ним — зайняло жидівство цілого світу до справи українського державно-національного визволення, створюють ще більш напружену атмосферу, яку в багатьох випадках треба скваліфікувати як стан загостреної взаїмної ненависти і прихованих сподівань, при відповідних можливостях, звести кріваві порахунки... Українство в своїй масі трактує жидів як чинник активно ворожий визволенню, в свою чергу значна частина жидів кваліфікує це визволення як „погромний рух“ і, льоґічно, боїться його позитивної реалізації.

В наслідок витворюється ситуація повної заплутаности понять, тенденцій, намірів і відношень, коли то так важливе питання вирішується лише нерозважним чуттям, коли не хочеться заглядати в майбутнє... Бо воно неясне, невідоме і страшне... (Дальше буде).

„Подивися цісарику, який нарід бідний“.

Це було трийцять пять літ тому — в 1895 році їхала „до Відні“ делеґація з 221 людей „жалуватися“ цісарикові на руську кривду й біду і таку „сердечну“ пісню співала...

Думав я колись, що без повороту минули ті „славні часи“ делеґацій „до Відні“, до „цісарського бурґу“, цісарика-монархи, і прання онуч і „руської кривди“ в Шенбруні. Думав я, що одні-другі кріваві вибори Баденього, Потоцького чи кого там ще і війна „за тої України“, а потім карні експедиції навчили і „руських хлопів“ не просити, а брати, не жалуватися а бити і за свою „руську кривду“ на прю ставати!

Багато води пройшло Дністром з того часу, Австрію й цісарика і ще багато дечого чорти побрали, — тільки традиція українського парляментаризму „не пройшла, не минула“, тільки чорно-жовтий політичний досвід „батьків народу“ лишився незрушимий і моцний, наче теребовельський ґраніт, в науку і зброю нащадкам сучасним.

В науку і зброю ?... Авжеж! Прочитайте:

„Дня 20. червня ц. р. скликано віче в справі цьогорічних повеней та шкід. Віче розрухало трохи людей, але ще більше і маркантніще *розрухало* (ой! ой — Р.) *й обурило людей* діткнених повіню поведення ресортового міністра, що в той час обїздив нібито околиці і громади діткнені повіню.

Пан міністер їхав так, щоби не стрінутися око-в-око із делеґацією пошкодованих, яка *ціле пополудне чекала в Залучу* під проводом панів послів надармо, хоч міністер знав з повідомлення снятинського старосгва, що делеґація на нього чекає. Цим поведенням *викликав настрій*, якого не моглаби викликати найбільш аґітаційна промова на вічу“

А було це *20. червня 1930 р.* Віче й делеґацію уряджувало „Ундо“ і про це все був допис у старенькому „Ділі“ із дня 24. липня ц. р.; пан міністер вже відбув свою прогульку і вернув до варшавського Бельведеру; а проводили делеґації, яка „надармо чекала“, пп. посли з Українського Клюбу у Варшавськім Соймі: Заваликут і Паліїв.

Так і уявляю весь тягар „політичної роботи“ пп. послів, цього їх затяжного „активізування“ мас і селянства. Оце ждуть вони, а під їх проводом народ на пана міністра ціле пополудне в Залучу. Стукають пальцями пани посли: приїде — не приїде!... Закуриться десь далеко, біжать молодші дивитися, а делеґація „фасон держить“. Вертають задихані: — жидюга поїхав, а потім знов: — корови погнали... А тимчасом пан-міністер автомобільцем спокійненько „в дальную путь“. Не всі-ж шляхи... на Залуче!...

А тоді десь вже пізно під ніч прибіжить хтось і задихано: поїхав пан міністер... не приїде! Ох, тодіж люті! І люті пп. посли, що пальцями крутили і нічого не викрутили, і не вистукали і людоньки люті що польський міністер „кривди руської“ слухати не хтів. І такі Вам люті, що навіть віче пп. послів ні промови не розрухали їх так! Отож і політика! Активізація мас! Винахід! — Не треба віч ні промов! Кільканацять таких делеґацій, а весь народ буде лютий ...прелютий...

А головне буде все постарому. Пан міністер сидітиме у Варшаві і не знатиме про ніякі *делеґації*, пп. посли сидітимуть „ві Львові“ і нарікати на „часи“, а *„хлопська кривда“ лишиться таки в Залучу!...*

Ріккі.

„Не так тії вороги...“

(Допис з Крезо, — Франція).

В Крезо перебуває велика українська кольонія, в склад якої входять так політичні еміґранти, як теж заробітчанські елементи з Західних Земель України.

Від довшого часу почала тут свою діяльність і „Ґенеральна Рада“ — орґанізація, що замасковано служить політичним інтересам польонофільського „центру УНР“. Одначе без огляду на ріжного роду заходи, звернені в тому напрямку, щоби придбати побільше собі прихильників польонофілам вдалося притягти до себе лише 10—12 осіб, які входять в склад „Української Громади“ в Крезо. Названа Громада не була продуктивною в праці по перше тому, що більшість кольонії ставилася до неї здержливо, а по друге тому, що в склад Управи Громади увійшов елемент, сумнівний з поглядів моральних та політичних (служба в Добровольчій армії, зловживання спіртними напоями і тд).

З часу заснування в Крезо Відділу ОУН, громадяне-націоналісти зачали підготовлювати сприяючий грунт для орґанізації укр. кольонії на основі апартійности і соборности, зустрічаючи в цій своїй праці все більшу прихильність серед нашої еміґрації. Користну діяльність націоналістів та пропаґанду соборницьких ідей зустріла польонофільська Громада ворожо, і вона маючи відповідні директиви від „уряду“ з Парижа зачала активно поборювати Відділ ОУН.

Якими методами переводилася ця акція можуть ілюструвати такі факти, як спалення польонофілами націоналістичної бібліотеки в читальні, ріжні провокаційні наклепи, аж до аґітації „вирізати націоналістів“ включно. Одначе ціла ця кампанія приводила лише до того, що громадянство з усе більшою прихильністю зачало ставитися до націоналістів.

Управа Громади бачучи, що вона опиняється в стані повного відмежовання зробила останню спробу поширити свої впливи на кольонію і для цього скликала загальні збори, закликаючи громадянство вступати в склад громади. На збори прийшли і націоналісти, яких одначе Управа Громади не захотіла приняти в члени, хоч було оголошено, що політичні переконання не є перешкодою вступу та приняття до Громади. У відповідь на це п. Ригас виступив з протестом проти такого протигромадського поступовання Управи і приєднав собі більшу частину зборів, яка залишила сходини. Управа знова залишилася осамітненою, разом з кількома членами Громади, і змушена була збори припинити. Переконавшись, що більшість громадянства не піде за Управою, члени її скликали 20. липня таємні збори, на які запросили лише польонофілів, і в той спосіб „перевибрали“ нову Управу, до складу якої увійшли п. Лузанів, який спільно з п. Романюком вербує та підпоює „малоросійський“ елемент і пускає його в світ з пропагандою „резать і вешать націоналистов“, відомий вже читачам п. Бондаренко, який в пориві „патріотизму“ спалив націоналістичну бібліотеку і тому подібні „громадські діячі“...

Ця безглузна поведінка, диктована з „урядових верхів“ дає, як і слід було чекати, ті наслідки, що положення націоналістів в Крезо все міцніщає і праця Відділу ОУН притягає до себе все ширший загал національно-думаючого громадянства. — *Х—а.*

Ф. КРУШИНСЬКИЙ. 10)

ГЕРОЇ ЗАКАМАРКІВ.

(Сучасний український вертеп).

З Андрієм Миколаєвичем Начельнік Сухенек рівнож у таких самих, коли не кращих відносинах. Вже не кажу про інтимні діла, які їх лучать. В державних справах рівнож виступають за одно і мені особисто довелося б в 1925 р. зазнати на собі отієї їхньої опіки. Власне, ще й до сього часу не встановлено хто кого хотів в цій справі обдурити: Лівицький-Сухенека, чи навпаки. Мені здається, що, як і завше, в цій справі так само: Лівицький хотів, але обдурив завше Сухенек.

Андрій Миколаєвич трохи більш ніж рік тому назад в присутности М. Ковалевського упевнював мою дружину, що то Чеботарів доніс Сухенкові про те, що я посідаю де-котрі історичні документи. А трохи пізніще Чеботарів запевнював, що то Лівицький намовив Сухенка відібрати в мене оті папірці. Хто з них говорив правду важко сказати, бо я не інтересувався ніколи хто вміє ліпше продати еміґранта. На це є в нас багато здібних людей. І так Чеботарів оповідає, що „коли Андрій Миколаєвич довідався, що у вас є якісь папері, компромітуючі його діяльність, сильно затрівожився і спочатку хотів вас викликати до себе, аби поговорити про них, але зараз же роздумав і в той же день зателефонував Сухенкові, прохаючи його оті папері у вас відібрати. А вже Сухенек цілу справу перевів і відібраних бумаг Лівицькому навіть не показав“.

Фактично ж, ціла справа представлялася отак. Я мав кілька копій (докладно 6) листів, які я під диктат Головного Отамана колись писав до ріжних осіб. Між цими листами були два, які дуже погано освітлювали роботу Андрія Лівицького в 1920 р., як рівнож для польської сторони являлися поганими свідоцтвами.

Розуміється, я бажав щоби ці документи не дісталися до рук ні Андрія Миколаєвича, ні до інших, безпосередньо заінтересованих. Тому хотів їх передати комусь відповіднішому. Коли раптом 29 квітня 1925 р. одержую повідомлення, аби негайно виїхати з паперами до Варшави, і зявитися до Андрія Миколаєвича. Ціла справа приймала інший характер. Я зняв копії з копій і через два дні поїхав до Варшави. Прибувши раненько до Варшави я зачекав на двірці поки як слід розвиднеться і коло 7 годин ранку рушив до міста.

Але не встиг зробити і сто кроків як мене зупинив якийсь добродій, вибачився що турбує і повідомив, що Андрій Миколаєвич виїхав та що він уповажнений є відправити мене до начельніка Сухенка, на таку то і таку то вулицю. Там, власне, я маю залагодити ту справу, з якою приїхав.

Все це мене надзвичайно здивувало. Сухенка призвище я вперше почув, а що цей добродій щойно тепер до мене підійшов, то значить він мене ту ждав давненько. Та жадні мої арґументи не помагали, непрошений опікун заявив остаточно, що він запровадить мене силою, як я не піду добровільно і я мусів теліпатися до начельніка Сухенка.

Тут все вже було аранжоване; мені підпустили терору, замкнули в такій кімнатці, де дірки в стінах проверчено і всі мої папери опинилися в руках Сухенка з підпискою, що „на протязі цілого часу перебування в Польщі, не маю права, щоб то не було писати про українсько-польські відносини з 1920-21 р. р.“ Я кулею вискочив від Сухенка і до Андрія Миколаєвича вже більш ніколи не було в мене охоти заходити.

Ото в який спосіб я познайомився з начельніком Сухенком і ото в який спосіб Андрій Миколаєвич затирає свої старі гріхи.

III.

Завязка драми, або: вертеп починається.

1.

Таборовий осел та погонич Коцько.

Час пливе собі наче вода в Дніпрі — тихо, спокійно. Память людська притуплюється, зникають з неї навіть найтяжчі переживання. Одні папірці не зникають, хоч і сохнуть та жовкнуть. Все стоять на них непорушно ті ж самі літери, що вміщують в собі безодню людського горя, або й усі небеса радости.

Бо й щож, по правді, є більш трагічного і величного над терпіння отих „лицарів абсурду“ що порвалися на боротьбу — з московською ордою, червоними сатрапами, польськими визволителями і тифозними бакцилями?

А сьогодня про них лише сухі пожовклі папірці повідають, що такого-то дня і року — вивезений на спочинок до цвинтаря в Щипьорні погоничом Коцьком, на таборовому ослі. Суха, коротка таборова хроніка бодай отого Коцька з нерозлучним ослом увіковічнить у нашій історії. Як символ глуму і пониження.

Правда, не відразу Коцько з ослом зявилися в таборовій хроніці. Таборяне памятають і музику, і червону китайку на труні вояцькій, памятають і священника, і хор. Але такі марші відбувалися давненько, на початках жахливої таборової історії. Тоді ще був запал у грудях, була віра в людину, в людську гідність. Аж значно пізніще Коцько з ослом прийшли на поміч. Коли вже було випробувано всіх засобів врятунку. Коли ще мали відвагу українські ґенерали кричати: рятуймося!“ Опісля вже і нашим ґенералам забракло тієї відваги.

Але фактом є, що кричали. І не раз кричали... Ось, скажемо, скромний на ті часи таємний рапорт ґен. Вовка командіра Запоріжської дивізії з дня 10 травня 1923 р. ч. 433 до ґен. Удовиченка в справі таборів: ...умови життя в таборі гіршають з кожним днем. Одіж та взуття, що давно обіцяно, до нині не одержано в частинах, навіть на тих нечисленних робітників, що працюють в штабах, дотримують орґанізації. Харчування в надзвичайно занедбаному стані: систематичне недодавання продуктів, цілком невідповідна заміна товщів (жирів) на якусь підозрілої якости і вигляду марґарину, мяса — на оселедці та гнилу кашу, кави і чаю зовсім не видається. Все це відбивається тяжко на здоровлі давно знесилених інтернованих, поширює страшну хоробу — сухоти. Внутрішне життя таборів не орґанізоване. Частини й цілі табори остаточно утратили вигляд війська, все прибрало вигляд біженців — еміґрантів. Культурна праця в занепаді. Навіть одинокі курси штабових старшин, що намічалося відкрити, не упорядковано. Злиденні умови таборового життя примусили інтернованих шукати виходу з положення. Колишне військо нині перетворилося в ріжноманітні професійні орґанізації, але слабо і без принціпу зорґанізовані. Значна кількість старшинства поважного віку і ранґи надзвичайно ріжноманітною тяжкою працею здобуває собі марку на циґарку та поліпшення їжі. Значна кількість слабих і сухітників без належного опікування, в безпорадному стані один за другим відходять на вічний спочинок. На цвинтарі вже швидко забракне місця для кандидатів. Значна кількість інтернованих, маючи намір дістатись до шкіл, дезертерує з таборів, бо леґально не має жадної можливости з табору вийти. Але і дезерція удається лише поодиноким, а більшість мандрує по пересильних тюрмах знову до табору. Численні кадри б. інтернованих, що раніще в той чи інший спосіб викрались з таборів на ріжноманітну працю, нині роспорошені в ріжних кінцях Польщі — бідують без опіки, без правного положення і без звязку з таборами. Командний склад в нужденному, злиденному стані. Престіж команди та влади як такої, давно захитався, підупав, нема належного авторітету, часто трапляється, що накази не виконується. Моральний стан інтернованих — тяжкий, пригноблений, в бараках розпач, повна зневіра і тиха злоба — ненависть до влади, команди та уряду“.

(Продовження буде).

Що чувати в світі?

Людські вулькани зачинають димити. Кудиб не глянути, де ухо не приложитиб скрізь видко дими, скрізь чути підземний гуркіт. З нетрів людської маси усіх континентів світа визволюються, намагаються видістати на зверх нові незнані сили, ідеї, рухи, новий порядок річей. Европа, Америка, Азія, Африка — всі вони переповнені огнищами неспокою, які криють в собі величезні можливости вияву своєї сили в безпосередному власному діланні, як теж в проміннюванню на своє блище і дальше сусідство. Окрему главу в історії пробуджуючихся людських вульканів, становить хліборобське питання. Це питання скріплює в значній мірі силу їхньої вибуховости. В сучасних умовах є дві сили, які на магалися і намагаються осідлати селянство. Ними є: Струпішілий і знікчемнілий капіталізм Европи і Америки та соціялізм, який з окрема у своїй большевицькій формі вияву буде швидко свідком свойого власного похорону. Капіталізм намагався осідлати селянство в той спосіб, що позбавив його самостійности і самовистарчальности, кидаючи на ринок в приманку для села силу дешевого фабричного товару, чим знищив селянина як ремісника і продуцента найпотребніщих для себе предметів конечного вжитку (одяг, чоботи, біле, упряж, гост. приладдя тощо). Таким чином капіталізм *узалежнив* село від фабричної продукції міста а тим самим від себе. Після цього капітал міг вже довільно диктувати ціни не лише на фабричну продукцію, але і на хліборобські збіжеві продукти. Диктат цей як виявляється сьогодня став і стає щораз більшою руїною для села, бо воно при його визискові, перелюдненню і земельному голоді могло сяк так жити лише тоді коли селянин був в одній особі і продуцентом хліба і продуцентом найпотрібніщих предметів особистого і господарського вжитку. Соціялісти-большевики позбавили і намагаються до решти позбавити селянина хочби найменшої самостійности і самовистарчальности зганяючи селян у „колгоспи“ і „радгоспи“ на наймитівську працю під диктатом соціялістичних економів. Ось де жерела з яких головним чином черпають свою силу ті пробуджуючіся людські вулькани. Ось відкіля йде гуркіт по світі. Послухаймо де воно найбільше гурчить?

На Україні селянство найшвидше підняло прапор боротьби з капіталізмом і большевизмом. В боротьбі цій кладе наше село міліонові жертви в людях і майні. Офіціяльна большевицька статистика подає що за один лише 1929 рік було 57 тисяч випадків убийств селянами, московсько-большевицьких економів — комісарів та їхніх аґентів яничарів. Большевики наразі відплачуються в десятеро селянам. Треба думати, що коли селянство дістане зброю в руки при першій ліпшій мобілізації різня большевиків з боку селянства прийме масовий характер, так що й одна большевицька нога не буде плентатись більше по Україні. Для того щоби селянство якнайсильніще звязати з „колгоспами“ і „радгоспами“, дається їм трактори і машини даром, бо щойно привязаний до большевицького трактора селянин буде справжним невільником — панщизняним хлопом. Цей пробудившийся український вулькан мав безперечно свій вплив на селянські рухи у Фінляндії, Естонії, Латвії, Румунії, серед народу Кавказу, Сибірі і т. д.

В Єгипті селянство є основною силою, на ґрунті якої ріс і виріс новий революційний рух єгипетських націоналістів, смертельно загрозливий для анґлійського панування в Єгипті. Останні відомости які надходять з Африки кажуть здогадуватись, що ділання єгипетського вулькану перекидуються на Захід і південь Африки.

В Палестині вже віддавна то збільшується то знова притихає на хвилю арабський вулькан, якого жерело сили лежить теж в глибоких тайниках душі арабського селянина. Арабські бунти і пробудження Ісляму ростуть з землі та фанатичного привязання до неї селянства. Зустріча на палестинському ґрунті жидівсько-анґлійського капіталу і арабських селянських інтересів роблять цю боротьбу незвичайно гострою. (Не є виключене, що останнє повстання Курдів це теж один з відгомонів ділання арабського вулькану).

В Індіях де селянство становить 76 відсотків населення не булаб можлива ніяка протианґлійська акція, колиб селянське питання не увійшло в стан незвичайної гостроти, колиб якраз село не накидувало індуським провідникам непримиримої тактики. Що більше: селянські маси є більш непримиримі у відношенні до Анґлійців ніж теперішні індуські провідники з Ґандім на чолі. Останнє повстання Афридів і облога ними індуського міста Пешевару були доконані при активній піддержці індуського селянства. Скинення анґлійськими літаками аж 6 тисяч летунських бомб на облягаючих Пешевар Афридів дає уяву про розміри сили індуського вулькану. Разом з тим появилися поголоски, що Ґанді веде з тюрми переговори з Анґлійцями в справі замирення. Так як стоять тепер справи, Аґлійцям не удасться вже приневолити на довший час індуський вулькан до спокою і мовчанки. Швидше Ґанді буде роздавлений поміж вальцями анґлійських інтересів та індуського революційного руху, ніж прийде до помирення цих двох противенств.

В Китаю селянство перейшло цю саму дорогу що й скрізь, поки стало чинником революційним. Ріжними шляхами йшов визиск села. Щоби узалежнити від себе китайських селян американські капіталісти роздали були навіть селянам, *між іншими* нафтові лямпи даром, щоби лише призвичаїти їх до вживання американської нафти. Довго довелося китайським селянам ждати на відповідну нагоду. До того часу поки китайські „ґенерали“ не вели поміж собою воєн, селянство не мало можности відозватись. З часом однак кождий „ґенерал“, що збирався іти походом на другого, мусів узброїти селян. Найбільше селян змобілізував південний уряд „ґенерала“ Чан-Кай-Ші. Доки він не попав в повну залежність від чужоземних капіталістів, похід його з півдня на північ швидко просовувався вперід, були навіть вигляди, що саме йому удасться знищити китайську анархію та зєдинити Китай. Так було до цього часу, доки уряд Чан Кай-Ші був справді національно-революційним осередком. Колиж він ним перестав бути, почалася нова филя анархії в Китаю, а узброєні селяне південних провінцій підняли повстання проти нього і решти „ґенералів“. В цьому повстанню стали зразу мачати пальці большевицькі аґітатори, але з ними селяне швидко розправились, зрозумівши, що большевиків треба ще більше вистерігатись ніж капіталістів. Чим скінчиться це повстання годі сьогодня передбачувати, але вулькан китайський не перестане димити доти, доки не буде розвязане хліборобське питання, яке є питанням 83—85 відсотків населення Китаю.

З приводу урухомлення отсих людських вульканів роблять собі взаїмні докори два інтернаціональні табори: соціялісти-большевики і капіталісти. Одні другим закидають, що то їхня вина в тому, що селянство тут і там рушилося. Але то так лише про око людське, бо і капіталісти і соціялісти-большевики є найглибше заінтересовані в повному закріпощені селянства, а не в його розбурхуванню та його політичному усвідомлюванню.

Два чоботи — пара...

(Допис з Парижа).

Не так давно українська еміґрація в Чехії була свідком повного краху діяльности відомого соціялістичного діяча Микити Шаповала, який „допрацювався“ до того, що власна партія, в якій він був провідником, виключила його зі свойого складу та влаштувала над ним в Празі публичний суд. Після цього суду Микита Шаповал, як то кажуть, вийшов до тіражу політичного життя, і „виеміґрував“ до Нового Світу.

Треба одначе мати на увазі, що Микита Шаповал не є єдиний „провідник“ українського соціял-революційного руху... на еміґрації. Він має ще свойого достойного брата — Миколу Шаповала, провідника українських соціялістів у Франції. Він перебуває в Парижі вже довший час і під „досвідченою“ кермою свойого старшого брата „соціялізував“ українську еміґрацію у Франції. Про діяльність його скажемо лише, що в наслідок своєї „продуктивної“ праці за ці роки у Франції, він не лише був виключений зі складу всіх громадських орґанізацій, але ціле українське громадянство Франції піддало його громадському байкотові. Причини? Аморальне поступовання, провокації, доноси і т. д.

Але Микола Шаповал від того не розгубився. Виписав з Чехії свою дружину в якости „ґенерального секретаря“ і заходився формувати власну орґанізацію. Зогляду ж на те, що всі Українці — що мали хоч би мінімальний рівень розвитку, грамотности та вміння орієнтуватися в людях — обходили цього діяча десятою дорогою, як свойого рода інфекційну хоробу, сей останній вирішив „заопікуватися“ заробітчанськими елементами, що прибувають на роботи зі Зах. Земель України. Та і то з цих елементів давалося Миколі Шаповалу притягати до себе найбільш темні, затуркані і безграмотні. Так утворено було орґанізацію з пару десятків людей... Там і почав Микола Шаповал „виховувати“ спантеличених галичан в дусі соціялістичної ідеольоґії й політики. Де-хто з учнів встиг засвоїти есерівські премудрости. Першим здобутком було те, що „учні“ стали вважати всіх еміґрантів, які вміли добре читати й писати та до того грішили звичкою носити чистий ковнірець, „ворогами працюючого люду“ та „буржуями“, в кождому ж інтеліґентові вбачали хижого „контрреволюціонера“.

Дружина „діяча“ також не тратила часу. Свої знання інженера-аґронома вона використовувала на те щоб „просвітити“ робітників в першу чергу у відсутности Бога, химерности засад християнізму і загально принятих понять моралі, все це на основі „наукової соціялістично-фізіольоґічно-атомістично-молекулярно-хемічно-соціольоґічної“ теорії. (Вся фамілія Шаповалів почуває нахил до „страшних“ наукових термінів). У свобідний час від трудів по „соціялізації мас“ він товкся в парижських московських редакціях, як це і належить „молодшому демократичному братові“. На обрію все було спокійно!... І ось раптом, в московських парижських часописах на днях появилися оголошення про збори Громади Миколи Шаповала, які заповідав вже не він для свойого „народу“, але „народ“ проти него самого. Збори відбулися і на них „учні“ виступили проти свого „вчителя“ з закидами провокаторства, аморальної поведінки, проти громадського способу поступовання і т. д. На днях відбудуться нові збори, на яких „народ“ хоче викинути „провідника“ цілком з Громади.

Ось несподіваний сумний кінець діяльности Миколи Шаповала, який так подібний до кінця діяльности його достойного брата...

Ну і кажіть після того, що історія не повторяється. *О.*

„Знов Омекур!...“

(Допис з Франції).

Так вигукує на сторінках польонофільського „Тризубу“ „Ґенеральна Рада“ з приводу того, що укр. кольонія в Омекурі передала мандат на представництво в Союзі Народів Інж. Д. Андрієвському. Мовляв — „знов той-же Омекур, що свойого часу попікся в акціях проти Ґен. Ради виступає разом з націоналістами...“

Слід зазначити, що кольонія в Омекурі, як теж в інших осередках Франції, повстала з був. військових Армії УНР, які сюди приїхали, щоб працею добувати власний хліб, бо „союзницький“ в тоборах вів до смерти... До них прилучилися і Українці з Зах. Зем. України, що приїхали сюди для заробітків.

Співжиття Українців з обох частин нашої Землі привело до того, що кольонія швидко знищила ріжні „теріторіяльні“ розбіжности і навчилася міряти нашу національну дійсність та її вимоги мірилом соборности.

Ясна річ, що соборницьке обличча Українців в Омекурі стало дуже недовподоби „державникам“ з ґрупи Лівицького, і вони ось вже пятий рік ведуть проти нас боротьбу. Особливе ж їх незадоволення викликало делеґовання Інж. Андрієвського до Союзу Народів, бо це, на їх думку „шкодитиме українській справі...“

Ціле це сичання проти соборницьких елементів нашої еміґрації у Франції та в Омекурі зокрема, та ті „крокодильові сльози“ які проливає „Ґен. Рада, ні на кого вже більше не впливають. Здорові елементи еміґрації завше інстинктом відчували які то „користи“ може дати Ґен. Рада, разом з її протектором „Урядом УНР“.

Пишучому ці рядки пригадуються слова Сот. Зубик-Макієвського ще на перших зборах Громади в Омекурі, кілька років тому, коли то він казав: „Бережіться польонофілів і цурайтеся їх! Вони доведуть до згуби і нас і українську державність“. Вже тоді більшість кольонії в Омекурі правильно розуміла свої завдання і делеґуючи п. Василіва до Парижа на зїзд дала йому відповідні директиви. Українці в Омекурі і після того багато разів силкувалися виправити тенденційну та шкідливу „діяльність“ Ґен. Ради але на марне.

І це тому, що в дійсности Ґен. Раді не йде про громадський інтерес, але йде про точне переведення „ґенеральної лінії“ яку спільно з Поляками провадить А. Лівицький. Це власне є причиною того, що весь громадський здоровий загал, який стоїть на сторожі великих засад Соборности, давно відмежувався від Ґен. Ради і від „Уряду УНР“, що лишився тут з ...пятьома паперовими Громадами.

Тепер же, коли поволі цілий терен Франції починає опановувати Орґанізація Українських Націоналістів, яка зуміла належно відкрити очі людям та вказати, де і в чому заховані справжні користи для Української Соборницької Нації — годі сподіватися для польонофілів яких будь успіхів... Вже запізно!... І не лише в Омекурі а і в цілій Франції духова темрява ґенерівщини зникатиме перед рухом націоналістів. — *Петро Рух.*

По всій Україні.

Північно-Західні Землі.

Конфіскати У. Г. — Наш часопис вже від довшого часу має справдішне щастя до „білих плям“. В останньому числі (33) викроєно цілу середину вступної статті, сконфісковано кінець статті „Сила і засоби“ вищої цівілізації“, в якій подавали ми прізвища і дані про бережанських вломників (до речі ці прізвища подала також львівська жидівська „Хвіля“ і не була сконфіскована) і в кінці три місця у відділі „По всій Україні“, хоч приміром нотатка про п. Вєржбінського з Бортник була друкована також в „Громадському Голосі“.

„Львовскі Курєр Поранни“ з приводу статті „Сила і засоби вищої цівілізації“ накинувся на У. Г. і його напрямок, що він „пропаґує міцну руку проти Польщі і Поляків“ і грозить відповідю і то не „після засади зуб за зуб але десяти за одного“. Дуже жалуємо, що Вп. п. цензор сконфіскував кінець цеї статті і „Льв. Курєр Поранни“ не міг дочитати її до кінця. А впрочім не штука бути лицарським погромником, коли в противника замкнені уста.

Свято на Маківці. — Дня 10. серпня ц. р. як що-року влаштовано на стрілецьких могилах на Маківці Свято Могил. Хоч і була непогода зібралося на памятній і дорогій Українцям горі ок. чотири тисячі народу. Громадно прийшли сусідні села зпід Маківки, приїхали люде фірами з цілої Скільщини, Стрийщини й ін. повітів і зі Львова. Коло цвинтаря на горі розбили свої шатра пластуни кооперативи й крамарі приїхали зі своїми „будами“ й купецькими возами, а громади дідів неначе на відпустовому місці молилися за душі „погибших“ стрільців. На цвинтарі пластуни уладили престіл і прибрали високий хрест. В 12 год. почалася Служба Божа з панахидою, а потому слідували, проповідь о. Демчука б. полевого духовника І. корпусу УГА і промови дра Загайкевича і б. Усусуса Мацюка. Маківка, яку перші знайшли і відвідували наші пластуни стає з кожним роком більше відомим і відвідуваним цілим українським народом „святим місцем“.

Львів відтятий від світа. — В ночі з 16. на 17. серпня ц. р. невідомі люде поперетинали телеґрафічні і телефонічні дроти на зелізничих лініях Перемишль-Львів, Букарешт-Львів, Лавочне-Львів і Самбір-Львів. Після урядового комунікату перше ушкодження зроблено о год. 22.10 на лінії Львів-Перемишль, де перетято 24 дроти, 40 мінут пізніше перервано 21 дротів на лініях Львів-Стрий і Самбір, а в год. 23.10 перервано 20 дротів між головним Двірцем і Персенківкою на лінії Львів-Букарешт. Між Скниловом і Львовом перервано також два сиґналові залізничі дроти. З приводу цього деякі поїзди приїхали зі значним опізненням. Всі дроти поперетинано кліщами і здається сокирами. Справники видрапувалися на стовпи босо.

Щойно 35 хвилин по півночі приїхали на ушкоджені місця поліційні і зелізничі відділи і почали переводити слідство й направу телеґрафічних получень. Здержано рух потягів на кілька годин і до 10 год. рано всі ушкодження направлено. Польська преса приписує цей саботаж Українській Військовій Орґанізації, евентуально комуністам. Варшавська „Ржечпосполіта“ розглядає цей саботаж у звязку зі Східними Торгами і річницею замаху УВО на Східні Торги і звертає увагу на характеристичний момент, що перервано дроти тільки від заходу. Чеська „Праґер Прессе“ пише, що виконавці мали залишити на місцях летючки УВО.

Пожежі й УВО. — Польська преса переповнена вістками про пожежі в цілій Польщі. На наших землях всі ці пожежі приписують УВО. В ночі з дня 15. на 16. серпня ц. р. згоріло пять стирт на фільварку ґрафа Владислава Пінінського в Сущині пов. Тернопіль. Підпалено стирти одночасно в кількох місцях. „Льв. Курєр Пор.“ пише, що це „підпалячі з УВО далі працюють“. — Цей-же часопис під заголовком „гайдамацькі банди далі гуляють“ подає вістку про підпалення в дні 18. серпня стирти конюшини на фільварку ґр. Потоцького в Старім Селі коло Бібрки. — Вкінці дня 16. серпня ц. р. спалилися три стирти збіжа на фільварку князя Казимира Любомирського в Городенці. І знову пише польська преса, що ці стирти підпалили Українці. — Дня 19. серпня ц. р., як подає „Льв. Курєр Поранни“ спалено стирту пшениці на фільварку Чарковского в Стрілках. — Цьогож дня на фільварку у Воловім спалено дві стирти пшениці і одну стирту конюшини. В часі пожежі поліційна патруля натрафила у Воловім на якихсь людей, які втікли перед постерунковими до ліса. Поліція віддала до них кільканацять стрілів. Стирти мали бути підпалені в кількох місцях рівночасно на даний сиґнал вистрілом. — Вкінці подає „Льв. Курєр Пор.“, що на фільварку барона Гороха коло Коломиї спалено три стирти збіжа. Справники, не зважаючи на погоню, мали втекти.

Розбиття каси в Косові. — В ночі 16. на 17. серпня ц. р. невідомі справники розбили комунальну касу в Косові і забрали 17.000 золотих. “Льв. Курєр. Поранни„ подає цю вістку в рубриці п. з. “Знову нові саботажі гайдамацьких банд“.

Крадіж крісів. — „Ґазета Варшавска“ подає, що в часі постою полку піхоти в Болшівцях коло Галича Українці вкрали в ночі 100 крісів.

Панахида за бл. п. Гриця Пісецького. — “Льв. Куєр. Поранни“ подає з Городенки, що там відбулося поминальне богослуження за бл. п. Гриця Пісецького (“українського пластуна-бандита“!), який згинув під Бібркою. В богослуженню мало взяти участь шість священиків і мав співати хор шкільної молоді.

Ще Бібрка. — Львівську поліцію повідомлено, що на пасовиську в лісі ко- Бібрки пастухи найшли мішочок з 960 зол. який покинули мабуть справники нападу на почтовий віз. Частина грошей була розсипана на землі. Гроші відібрано і відіслано до Львова.

Розправа двайцять-один священників. — В Окружнім Суді в Коломиї відбулася в дні 12. серпня ц. р. головна (після кількох розправ) розправа проти двайцять один священиків з Коломийщини за вживання української мови в урядуванню. Обвинувачених. боронили Др. І. Чернявський і Др. О. Коссак. Всіх звільнено на основі рішення Найвищого Суду у Варшаві, що закон про мову урядування державних і самоуправних чинників не заключає в собі ніяких карних санкцій.

Знову розрита могила. — В Жабині зборівського повіту є могила 4 стрільців Української Галицької Армії з 1919 р. Другого дня Зелених Свят ц. р. на могилі поставлено високий хрест і уладжено їх посвячення. А в ночі з 28. на 29. липня ц. р. якісь злочинці розрили могилу і викинули хрест. Подібне було ще в часі великодніх Свят у Поморянах, де також злочинна рука розрила могилу і викинула хрест.

Кара за Тризуб. — Осип Хомик з Ярослава приїхав до Сколього на вакації. На зелізничому двірці зажадав від нього постерунковий, щоби він віддав відзнаку з тризубом, яку мав на кляпі сурдута. Коли О. Хомик не хотів віддати постерунковий силою вирвав тризуб. На свій протест у скільському старостві він почув відповідь „що одиниці, які носять такі відзнаки є ворожо успосіблені проти польської Річипосполитої“ і ще дістав карний наказ заплатити 2 зол. кари або відсидіти два дні арешту за ношення тризуба.

Забирають відзнаки УГА. — П. Михайло Шандура інтервеніював у станиславівському воєвідстві в справі статутів Лугу зі с. Перекоси пов. Калуш. Коли директор канцелярії воєвідського уряду безпеченства побачив у нього маленьку відзнаку хреста УГА, закликав двох поліцийних аґентів які забрали йому силою відзнаку, говорячи, що це „безличність входити до воєвідського уряду з відзнакою української армії“. З п. Шандурою списано протокол і справу віддано поліції.

Інструктор польських скавтів стріляє до українських хлопців. — В Поточиськах коло Рогатина перебуває літний табор польських „гарцежів“. Проводить табором професор польської ґімназії в Рогатині п. Юзеф Вімош. В неділю 13 липня ц. р. п. Вімош вертаючи зі села до табору стрінув на полі трьох селянських хлопців, почав кричати до них, називати „хамами“ і вкінці почав стріляти до них з революьвера. Двох хлопців втекло, а до третього, який залишився п. Вімош вистрілив у праве рамя з револьвера. З рамени почала бухати кров, але п. опікун „гарцежа“ бив далі хлопця револьвером по грудях. На стріли і крик прибіг один селянин, вхопив п. Вімоша за карк і запровадив до громадського уряду. Перед начальником громади п. Вімош грозив далі, що закличе гарцежів і вистріляє цілу громадську раду. Вкінці його розброєно і віддано поліції. Після події п. Вімош і місцеві „стшельци“ і Поляки хотіли цілу справу загушувати і навіть хотіли раненому хлопцеві Бурковському Мих. заплатити 125 зол., щоби він не робив скарги. Справу віддано всежтаки до суду. І знову цю подію треба записати до рубрики „Сила і засоби вищої цівілізації“.

Підпалення будинку „Просвіти“ в Микуличині. — В ночі з 17 на 18 серпня вибухла пожежа в будинку „Просвіти“ в Микуличині пов. Надвірна. Вогонь знищив деревляні частини будинку і товарі кооперативи, яка мала там приміщення. Далі вогонь перекинувся на сусідну віллю Ольги Семків і знищив її зовсім. Втрати виносять ок. 50000 зол. Польські часописи пишуть, що будинок „Просвіти“ хтось підпалив.

Невже їм діється кривда? — *Кілька фактів:* 1) Ще минулого року в в дні 1. листопада в Довжанці пов. Тернопіль уладжено листопадове свято в честь поляглих героїв з богослуженням, панахидою і посвяченням хреста на могилі похороненого на місцевім кладовищі стрільця УГА. З цього приводу поліція поробила донесення на місцевого пароха о. Гірку Вол., 12 хлопців і 4 дівчині з Довжанки за влаштовання „протидержавної демонстрації“. Всіх їх покарало староство адміністраційними карами. Засуджені не приняли кари і відкликалися до Окружного Суду в Тернополі. Суд засудив тільки трьох з них на грошеву кару або арешт. Тоді засуджені відкликалися до найвищого суду у Варшаві і він увільнив усіх від вини і кари. Боронив посол Др. Ладика. З приводу цього увільнення бідькається „Львів. Курєр Поранни“, що зроблено „кривду“ Полякам з Довжанки і тернопільській адміністрації та судові і пише, що тепер українці тріюмфують (цікаво чого? прим. скл.) Вкінці наче в розпуці кличе на адресу Варшави: „Прецінь не чекаємо від вас нічого, вашої помочі, але, на милість Божу, не перешкаджайте!“ — 2) Поляки з Ромашівки пов. Чортків в звязку зі сотною річницею листопадового повстання хотіли відновити памятник офіцера М. Вилежинського, який стоїть на подвірю української церкви. Вже навіть спровадили робітників. Але місцевий парох о. Когутяк заявив, що без дозволу станиславівського Епископа не може позволити на ці роботи на подвірю гр. кат. церкви. Поляки внесли туди прохання і як пише краківський Курєр Ілюстрований, вже два місяці ждуть на відповідь. Іл. Курєр описуючи таку „кривду“ називає українського священника „провокатором“ (так!) і тішиться, що поліція не дозволила Українцям ставити свойого памятника поляглим стрільцям. — 3) Для Львовск. Курєра Пор. „саботажова акція українських сепаратистів не є одиноким проявом їх діяльности“, після нього вони ведуть більше загальну боротьбу за характер краю, бо ось рогатинський кореспондент Л. К. П. знайшов в одному селі коло Рогатина припоріжні таблиці і дороговкази також в українській мові. І тому „caveant consules“!

Боротьба з могилами. — В часі Зелених Свят польські „стшельци“ знищили в Завалові могилу стрільця УГА бл. п. М. Душника. Виновників покарав повітовий суд в Підгайцях кільканацятьдневним арештом. Дня 10 липня ц. р., кількох завалівських хлопців вийшло поправити розкинену могилу. Зараз зявилися постерункові, поарештували хлопців і приказали громадським вартівникам і дітям розкинути далі могилу. При цьому розкидував могилу сам командант завалівського постерунку. Те саме ділося в селі Сільце коло Підгаєць, де дня 16. липня ц. р. місцеві хлопці на прохання родини прийшли поправити могилу стрільця УГА Г. Барана. І там зявилися постерункові, поарештували хлопців, а староство в Підгайцях приказало громад. раді в Сільці збурити могилу. Коли радні спротивилися цьому, покарано їх грошевими карами або арештом. Такимиж карами покарало староство арештованих хлопців зі Завалова і Сільця. В обох громадах староство дало наказ громадським урядам держати постійну (в день і в ночі) варту, щоби хтось не важився поправляти могил українських стрільців. В такий спосіб могили українських жовнірів мають сьогодні постійні наче почесні варти.

Ревізії й арештовання. — В звязку з останніми подіями і головно нападом на почтовий віз під Бібркою перебуває сьогодні в тернопільській тюрмі 16 арештованих, а це: Тарнавський Мирон, Ґадиш Осип (Золочів), Гошовський Богдан (Золочів), Малюца Іван (Нове Село), Борщ Богдан (Нетреба), Залуський Олекса (Збараж), Коцюмбас Ярослав (Бібрка), Бриньовський Василь (Львів), Дзюбинський Орест (Панасівка), Яцишин Володимир (Гаї вел.), Чубатий Степан (Тернопіль), Рущак Михайло (Терн.) Луговий Артим (Тернопіль), Романюки Антін і Славко (Тернопіль), Лукасевич (Бібрка) і Осінчук Роман (Гниличка). Арештованим допомагають харчами Товариші і Товаришки, старше громадянство боїться і досить неохітно їде арештованій молоді навіть з дальшою помічю. — Дня 6 серпня ц. р. поліція перевела ревізію в домі о. І. Садовського у Стінці коло Унева. Шукали за Богданом Садовським, студ. прав, старшим пластуном, який брав участь у пластовому таборі в Уневі. Ревізія тревала 3 години. Знайшли і забрали тільки пластові часописи „Молоде Життя“ та „Пластовий Шлях“. — В Корневі коло Городенки в домі О. Пісецького арештувала поліція Дмитра Кузика студ. техн. і Маріяна Степаняка з Печеніжина. В їх домах в Печеніжині переведено ревізію. Арештованих відставлено до Коломиї. Кузика по трьох днях випущено на волю. — У Звенигороді перевела поліція ще в дні 28. липня ц. р. ревізію в Миколи Мироша, батька Володимира, засудженого на 7 літ тюрми, за напад на почту при вул. Глибокій. Забрали карту України, листи від сина з тюрми і передвоєнну льорнету. Дуже негодувала поліція, що в П. Мироша забагато книжок. Перепроваджено також ревізію у селян П. Шкварка, К. Жуковського, І. Шкварка й ин. — З Тернополя мали привезти вже до львівських Бриґідок Тарнавського М., Гошовського Б. і Ґалиша Осипа. В Шилівцях на польсько-большевицькім погранічу гранична сторожа на доручення поліції придержала Миколу Ґуту зі Сидорова пов. Копичинці. Польська преса пише, що це український саботажист ще з 1921. і 1922. р. Шукала поліція за ним досьогодні і коли він довідався про це, хотів утічи на Рад. Україну. Арештований має ампутовану ліву ногу, його відставлено до Гусятина. — Дня 12 серпня ц. р. перемишлянська поліція перевела дуже основну ревізію в Романа Фостяка, учня 5 кл. місцевої польської ґімназії. По ревізії, в часі якої не знайдено нічого, Фостяка арештовано і відставлено до Тернополя. — Недавно арештовано також в Перемишлянах учня 7. кл. поль. ґімназії Бучацького. Причина арештування невідома.

Радянська Україна.

Соботують коллективізацію. „Прол. Праця“ пише, що дня 25. липня ц. р. ґрупа „глитаїв“ підпалила збіжа в копах на полі куцеволівського коллективного господарства ім. 1. травня в Кремінчуччині. Арештовано трьох підпалювачів. У цій справі провадиться енерґічне слідство і небаром вони мають стати перед „пролетарським“ судом.

Не хотять віддавати збіжжа. Богато коллективів відмовилося збіжжа для радянських маґазинів. Один із колективів у ставропільському окрузі оголосив рільний страйк проти наложення занадто високого контиґенту в збіжжі, яке треба віддати до маґазинів. Цілий ряд коллективних господарств заявив через своїх делеґатів, що не віддасть ні одного кірця збіжжа, бо воно потрібне колективам. В колгоспах на Доні ухвалено продати передтерміново збіжжа приватним купцям і винесено протест проти надто низьких, визначуваних уряром цін на збіжжа. Комуністичні часописи накликують до боротьби з такими проявами, бо вони загострюють апровізаціїю міст.

Селяне спалили поїзд. — В Армавіріна Півн. Кавказі селяне спалили наладований збіжжам поїзд. Спалено збіжжа тому, що радянські урядники забрали його примусом. Селяне домагаються, щоби їм плачено за збіжжа фабричними товарами, а одержують тільки паперові гроші. Тому мстяться.

Перед більшевицьким судом. Пролетарська Правда“ подає, що в найблищому часі має відбутися в київському окружному суді розправа проти селянина Вовка Івана зі села Шубівки кагарлинського району. В Шубівці 1919. р. повстали три коллективні господарства. Проти коллективізації мав вести шалену аґітацію між місцевими селянами б. вояк української армії і еміґрант Іван Вовк. Його аґітація довела до цього, що одного дня громада селянства розібрала худобу та порозтягала майно з колгоспу ім. Петровського. По зруйновані Вовк намовив селян розігнати другий колгосп та взивав деяких членів колгоспу скидати радянську владу і бити голову сільради. Коли міліціонери прийшли арештували Вовка він оточений своїми прихильниками кинувся на міліціонера і почав його дусити і виривати зброю. Врятувала міліціонера поміч його товаришів. Тепер він має стати перед більшовицьким судом і „Прол. Правда“ пише, що це „активність, але немає“.

Судять повстанців ще 19 9 р. Київський окружний суд судив недавно учасників повстанського відділу от. Клименка. Цей відділ в 1919. р. оперував в районі Уманя і вступив проти комуністів і жидів. В часі здобуття Уманя повстанці мали вбити радянського начальника міста і вчинити погром ок. 3000 жидів. Деякі повстанці з цього відділу працювали потому в радянських урядах. Між іншими двох провідників відділу працювало в окружному комісаріяті освіти. Цих провідників засуджено на кару смерти, а решту відшуканих повстанців на тюрму від 3 - 8 літ.

Невдача підписки пятилітньої позички. — Після урядових даних підписка позички „Пятилітній плян за чотири роки“ дала до 1. серпня ц. р. 131, 150 тисячів, що виносить ледви 35. 5% ухваленого пляну реалізації позички. Найліпші успіхи дала підписка позички між радянськими урядниками і в промислових округах. Селяне ставляться до підписки ворожо і примінюють формальний опір проти урядників та інстутуцій які поширюють підписні листи. Підписка позички селянами дала досьогодні 3 % ухваленої

За межами України.

Міжнародня студенська конференція в Оксфорді. (Анґлія). — В днях 23.-31 липня ц. р. відбувся в Оксфорді 9-ти річний Зїзд Міжнародньої Студенської Помочі. На зїзд прибули представники 31 країн. Центральний Союз Українського Студенства заступали делеґати В. Орелецький та О. Бойків. На зїзді прийшло кілька разів до словних перепалок між українською і польською і жидівською делеґаціями. Поляки твердили, що Українціпід Польщею мають з кождим роком все більше українських шкіл, а жиди похвалювали вчинок Шварцбарта. Тами виступами дали українці ґідний відпір. На зїзді український делеґат мав реферат про положення українського народу й української еміґрації. Дня 2. серпня голова Цесуса відвідав централю українського студенства і в розмові з представниками анґлійських студентів порушив питання співпраці українського й анґлійського студенства.

Надіслане.